

18. L'APÒSTROF

L'apòstrof és un signe ortogràfic que s'usa per a indicar que s'elideix una vocal d'un mot en contacte amb una altra vocal d'un altre mot. Els mots que s'apostrofen són els articles definits *el, la*; els articles personals *en, na*; la preposició *de*, i alguns pronoms febles.

18.1 L'apòstrof en els articles definits *el, la*; en els articles personals *en, na* i en la preposició *de*

Els articles definits *el, la*; els articles personals *en, na* i la preposició *de* s'apostrofen davant de mots començats amb vocal o hac.

l'herba, l'Eva, l'àvia, l'ungla, l'Hospitalet, d'ara, d'hora, d'història, d'ensenyament, Sant Sadurní d'Anoia, n'Albert, n'Ignasi, n'Hug, n'Anna, n'Assumpta, n'Úrsula, Castellar de n'Hug, d'en Rafael...

Però *la* i *na* no s'apostrofen davant de paraules femenines que comencen amb *i, u, hi, hu* àtones.

la indústria, la història, la universitat, la humanitat...
Na Irene, Na Isabel, Na Ignàsia...

Fixeu-vos que la preposició *de* en aquest cas sí que s'apostrofa: *llibre d'història*.

A més, tampoc no s'usa l'apòstrof en els casos següents:

a) Davant d'una *i* o una *u* que fa de consonant, és a dir, que és la primera lletra d'un diftong.

la iaia, el iogurt, la hiena, de ioga, de Huelva... [però *l'ió*, perquè *la i* no hi fa de consonant]

b) En els mots:

la host, la una (hora), la ira, la Haia

c) En els mots que comencen amb el prefix *a-* amb valor negatiu.

la asimetria, la anormalitat, de anormal, de amoral...

d) Davant del nom de les lletres.

la a, la ema, la efa, de ena...

e) Davant d'una hac aspirada.

el hawaià, de *hooligans*, la Hillary, de Hitler...

Altres casos:

- S'apostrofa davant de signes o mots que es pronuncien amb una vocal inicial.

l'1 (l'u), l'11a (l'onzena), l'XI (l'onzè), d'1, d'11, d'1.000.000...

- Generalment, s'apostrofa davant de paraules en cursiva o entre cometes.

L'«antiguitat» d'aquest concepte no justifica que l'oblidem tan fàcilment.

En aquests casos la preposició *de* s'apostrofa i no es contreu amb l'article.

No sé qui és l'autora d'*Aloma*.

Però no s'apostrofa en els usos metalingüístics de la cursiva i les cometes.

Del *overbooking* en català se n'ha de dir *sobreserva*.

- Davant de topònims no catalanitzats, l'article s'escriu amb majúscula, i la preposició *de* s'apostrofa i no es contreu amb l'article.

La història d'El Álamo ha estat portada al cinema moltes vegades.

- Generalment, la preposició *de* s'apostrofa i les preposicions *a* i *per* no es contreuen amb els articles (amb majúscula inicial) que formen part de títols i noms d'entitats.

És una obra d'Els Joglars.

Treballa a *El Temps*.

Caminava per El Corte Inglés.

- Davant de les sigles no hi ha unanimitat de criteris quant a l'apostrofació. A continuació, exposarem el criteri més estès.

Per a l'apostrofació de les sigles cal tenir en compte la pronúncia, la manera de dir-les. Hi ha sigles que es pronuncien com a mots corrents (UNESCO) i n'hi ha que es pronuncien lletra per lletra (IPC, FP, CNT). El primer caràcter de les sigles que es pronuncien lletra per lletra pot ser una vocal (IPC) o una consonant (FP, CNT), i entre aquestes últimes encara cal diferenciar aquelles que tenen un nom començat amb vocal (*f, h, n, l, m, n, r, s, x*) d'aquelles que tenen un nom començat amb consonant (*b, c, d, g, j, k, p, q, t, v, w, z*).

1. Sigles que es pronuncien com un mot

Les sigles que es pronuncien com un mot s'apostrofen o no d'acord amb les regles generals d'apostrofació.

IIVA, l'ICS, l'INEFC, l'UCI, l'ONCE, l'ONU, l'OTAN, l'URSS, l'UVI [igual com escrivim l'impositor, l'institut, l'home, l'ungla]

la UEFA, la UNESCO, el IEC, el SAT [igual com escrivim la universitat, el iot]

La sigla IEC també es pot apostrofar (l'IEC) si es pronuncia en dues síl·labes.

2. Sigles que es pronuncien lletra per lletra

a) Si comencen amb vocal, s'apostrofa l'article masculí i la preposició *de*.

l'IPC, l'IB, l'IFP, l'IRPF, d'IBM, d'UGT

D'acord amb les normes generals d'apostrofació, l'article femení no s'apostrofa davant les sigles que comencen amb *i* o amb *u* àtones.

l'OAP, l'OIT, la UGT, la IBM, la UEO

b) Si comencen amb consonant, s'apostrofa l'article masculí quan el nom de la consonant inicial comença amb vocal; però no s'apostrofa ni l'article femení ni la preposició *de*.

l'LP, l'MDT, l'SPD

de FP, de FNC, la FM, la RDA, la NBA

Evidentment, tampoc no s'apostrofa si el nom de la consonant inicial comença en consonant.

el DNI, la CE, la CNT, la CBS, el PSC, el TGV

18.2 L'apòstrof en els pronoms febles

a) Davant del verb, si comença en vocal o *h*, els pronoms *em*, *et*, *el*, *la*, *es*, *en* adopten la forma elidida i s'apostrofren.

m'agafen, t'atrapo, t'ha enganyat, l'ha vista, s'aixeca, n'ha agafat...

Però el pronom *la* davant d'un verb començat en *i*, *u*, *hi*, *hu* àtones es comporta com l'article femení i no s'apostrofa.

la inflaven [però l'inflen], la untaven [però l'unten], la humiliarà, la humiteja...

b) Darrere del verb, els pronoms *em*, *et*, *es*, *el*, *ens*, *els*, *en* adopten la forma reduïda i s'apostrofren si el verb acaba en vocal (menys *u*).

veure's, vine'm, pentina't, tregui's, treure'ls, mira'l, troba'ns, torna'ls, agafa'n [però mengeu-ne].

c) Quan aquests mateixos pronoms es combinen amb altres pronoms, se suprimeix la vocal i s'apostrofa tan a la dreta com es pot.

me + el + dóna	me'l dóna	el + hi + deixo	l'hi deixo
te + els + deixo	te'ls deixo	se + en + ha menjat	se n'ha menjat
se + en + menja	se'n menja	la + en + treu	la'n treu

d) Altres casos:

- Les combinacions *la + hi*, *se + us* no s'apostrofen.

No la hi he vista mai. Se us crema alguna cosa.

- El pronom *el* adopta la forma elidida *l'* quan es combina amb el pronom *en*. Així, en la frase: *Treu el vi de la nevera*, la pronominalització dels dos complements seria:

L'en treu. Treu-l'en.

- Els pronoms *li* i *ho* són invariables i, per tant, no s'apostrofen mai.

Li agrada el futbol. Dóna-li el que vulgui. Ja ho sé.
Això, porta-ho a casa. Li ho demanaré jo mateix.

19. EL GUIONET

19.1 Mots que s'escriuen amb guionet

El guionet o guió curt (-) és un signe gràfic que s'empra per a separar els elements de certs compostos. S'escriu guionet en els casos següents:

19.1.1 Davant dels pronoms febles

Quan van darrere de verb o entre ells, si no van apostrofsats (vegeu «Morfologia i sintaxi», pàg. 212).

decideix-te, canviem-nos, ajudar-lo, buscant-vos, dóna-me-la, demana'ls-la...

19.1.2 En els numerals compostos (ordinals i cardinals)

- Entre les desenes i les unitats (D-U): trenta-quatre, cinquanta-sis...
- Entre les unitats i les centenens (U-C): dos-cents, set-cents...
Recordeu el mot *duc*. Així, el nombre 52.458 s'escriu:

cinquanta-dos mil quatre-cents cinquanta-vuit